

Egységünk jegyében

Ha tömören, néhány mondattal akarnók méltatni a Szocialista Egységfront májusban tartott kongresszusának jelentőségét, elegendő volna idézni Nicolae Ceaușescu elvtárs jelentéséből az első bekezdést: „A Szocialista Egységfront első kongresszusa nagy jelentőségű történelmi mozzanat, amely új szakaszt nyit a szocialista Románia társadalmi és politikai életének fejlődésében. A kongresszusnak az a szerepe, hogy megszilárdítsa egy olyan állandó, forradalmi, demokratikus szervezet alapjait, amelynek rendeltetése, hogy megfelelő szervezeti keretet nyújtson nemzetiségi különbség nélkül az összes dolgozók, az egész nép részvételéhez a politikai életben, az összes tevékenységi területek vezetésében, abból a célból, hogy valóra váltsák a Román Kommunista Pártnak a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom romániai megteremtésére irányuló programját.“

Egyenes beszéd, világos körvonalazás, remek indítás: a lényeg már az első mondatokból kiderül. Ezek a mondatok ugyanakkor gondolatokat is ébresztenek, s e valóban történelmi jelentőségű tanácskozás megérdemli, hogy hozzá fűződjön, rá emlékező gondolatainkat bővebben kibontsuk, és olvasóinkat mintegy bevonva e tűnődésbe, továbbtöprengjük egységfronti meglátásainkat.

Az átfogó karolásnak, a széles körű összefogásnak, a népfrempolitikának, vagy bárhogyan is nevezték legyen a történelem során az erők egybefogására irányuló törekvést, mindig megvolt a hármas időbeni kiterjedése: múltja, a sajátos társadalmi—gazdasági—politikai körülményekből adódó jelenvalósága és jövőt célzó iparkodása.

Főnemeseik és nincstelen jobbágyok, kötött céhrendszer és (épp emiatt) megszűnt ipar — mennyire múltbuzú visszamaradottság volt ez nálunk 1848-ban, amikor más tájakon, Amerikában éppúgy, mint Hollandiában, Angliában vagy Franciaországban, már évtizedekkel vagy évszázadokkal azelőtt szabad fejlődést biztosítottak az iparnak, kereskedelemnek, eltörölték a jobbágytságot. Milyen nyomasztóvá tette a múlt a jelent. A haladó szellemű, világosabban látó főuraknak is fájt már sok minden, hát még a mesterlegénynek, faluszéli szegénynek? A Nyugaton kitört forradalmakról érkező hírek nem véletlenül váltottak ki oly gyors erjedést, minden társadalmi réteget érintő megmozdulást. A nagy francia forradalom több mint fél évszázaddal azelőtt világgá kiáltott eszméje, a szabadság—egyenlőség—testvériség nálunk még csupán a vágyak világában élt, jövőt jelző csillaghármas volt. De vonzott, de harcra szólított, de világított a forradalom bukása után is.

Nem egészen száz évvel később, a két háború között, amikor a népfrempolitikai törekvés egyesített széles társadalmi köröket, terhes emléksor homálylott a haladó mozgalmak közelmúltjában. Levert magyar, finn, bajor, észt kommun, győzelmes fasizmus Olaszországban, Portugáliában, verbe fojtott Grivicia nálunk, Hitler fenyegető árnya Európa egén. S a jövő nem csillagzónak tűnt, hanem borús. Háborús. A meglévő keveset (gazdasági fejlettségben, demokráciában) kellett megővni — szemben a leselkedő pusztulással, rabsággal... Nem sikerült.

Sikerült azonban 1944 augusztusában. Az utolsó órában. A mélypontról föllépní, a végső pusztulástól megmenteni az országot. A legtágabb nemzeti összefogásban, amely a kommunistáktól a Palotáig terjedt. Amaz időponttól számítjuk szabadságunk, újjászületésünk éveit. S a májusi SZEK-kongresszus annak a nagy napnak a szellemében is ült össze.

Eddig minden összefogásunk terhes múltra épült, szorongató jelenben alakult ki, és lényegében véve küzdelmes nekiveselkedés, harci fölkészülés volt.

Gyökeresen más a mai.

Elsősorban is: eredményes múltra épül. Áldozatos munka, kitartó erőfeszítések gyümölcseire. Hogy sokoldalúan kiépítettük az ipart, hogy átalakítottuk, szocialistává és nagyüzemivé tettük a mezőgazdaságot s általánosság az iskolázottságot, arról sokszor hallunk, szólnak. Számokban is. „Az ország ipari termelése a népi hatalom éveiben mintegy 30-szorosan növekedett“ — állapította meg az elnöki jelentés. Harminc év — harmincszoros gyarapodás. Meglepő eredmény. Nemcsak a múltban elképzelhetetlen, de a legtöbb ország ma sem képes ilyesmit fölmutatni. Ha pedig a számok mögé nézünk, még érdekesebb kép bontakozik ki. E három évtized alatt 3 900 000 lakás épült, ezekből városban 1 600 000, falun pedig

2 300 000. Ha tekintetbe vesszük, hogy a városi hajlékok kisebb része s a falusiak óriási hányada egyedi épület, kiderül, hogy az új lakásoknak jóval több mint a fele családi ház. S aki járja az országot, láthatja, miféle otthonok épülnek manapság. Hol van a szoba—konyha, amely 20—25 évvel ezelőtt már rangot jelzett? S hol a vertfal, a vályog, a patics? Vagy a szalmatető, nádfedél, a földes szoba, a kicsiny ablak s a mögötte tenyésző tbc, angolkór? A két-három szoba a divat, az öszzkomfort. A sáros-poros külvárosok villanegyedekké, a falvak kertvárosokká épülnek ki.

Másodszor: biztató jelenben erősödik az összefogás. Sajátos a helyzet, beérelődött a régi vetések kalásza. Az, hogy ötvenes tervünket idő előtt fogjuk teljesíteni, vagy hogy az utóbbi esztendőök átlag 14 százalékos évi ipari növekedéséhez képest ez év első négy hónapjában már elértük a 15%-os növekedést, nem csupán anyagi gyarapodást jelent, hanem alapul szolgál más vonatkozású előrelépésekhez is. Ismeretes, hogy a termelés dinamizmusa és az anyagi javak bősége, az általános műveltség és a demokrácia kiterjesztése kölcsönösen föltételezi egymást, akár csak a különböző rétegek közt feszülő ellentétek elcsitulása. Ilyen körülmények között állapíthatta meg az elnöki jelentés: „A termelőerők fejlődése és a termelési viszonyok szakadatlan tökéletesítése a társadalom állandó homogenizálódásához, a munkásosztály, a parasztság, az értelmiség és a többi társadalmi kategória közötti közeledéshez, az ipari és a mezőgazdasági munka, a fizikai és szellemi munka közötti lényeges különbségek fokozatos eltűnéséhez vezet...”

A közeledés, társadalmi homogenizálódás, valamint a szocialista demokrácia erősítésének kifejezője a Szocialista Egységfront, amely „egyre átfogóbb és megfelelőbb szervezeti keretet teremt különbségtétel nélkül az egész nép erőinek összefogásához, ahhoz, hogy az összes állampolgárok aktívan részt vegyenek az egész gazdasági és társadalmi életben, az összes tevékenységi területek vezetésében, az ország bel- és külpolitikájának kidolgozásában és végrehajtásában”.

Harmadszor: ez az összefogás nem harci nekigyürközés. Békés főlhívás. További építésre, dolgozásra, tanulásra. Ebben a vonatkozásban is jelentős határköhöz jutottunk. Jövőnk körvonalai határozottabban kezdenek kibontakozni. Az öszzszel sorra kerülő XI. pártkongresszus kijelöli a következő ötvenes terv (1976—1980) föladatait és a távlati előirányzatokat 1990-ig. Az évtized végéig a nemzeti jövedelem évi tíz százalékos iramban gyarapszik, az iparban és a kapcsolt ágazatokban foglalkoztatott dolgozók száma újabb 1 000 000—1 200 000 fövel nő, több mint 800 000 lakást építünk. A gazdasági eredmények alapján tovább tökéletesítjük a javadalmazást, s már a közeljövöben elérjük, hogy a legkisebb és a legnagyobb javadalmazás közt csak 1:6 legyen az arány; általánossá tesszük a 10 éves oktatást, tovább fejlesztjük a tudományt, egészségvédelmet, és jellemző, hogy a szocialista demokrácia kiterjesztésének jegyében az 1975-ös nemzetgyűlési és néptanácsi választásokon már több jelöltet lehet majd javasolni egy helyre.

Ismeretesek azonban gondjaink is. Mint olyan ország, amely élénk gazdasági kapcsolatban áll sok-sok állammal, nem függetleníthetjük magunkat a világ pénzügyi megrázkódtatásaitól, az energiahordozók és nyersanyagok árának drágulásától. Az a tény, hogy az olaj, cink, papír vagy a gyapot ára 3—4—5-szörösére szökött a két-három évvel ezelőttihez képest, nálunk is fejtörést okoz: „Sajnos, meg kell állapítanunk, hogy gazdaságunkban a fogyasztás ezeknél a termékeknél nemcsak hogy nem csökkent, hanem növekedett az évek során [...] aminek következményeként csökken a nemzeti jövedelem, tehát a nemzetgazdaság, a dolgozók jóléte növekedésének a lehetősége is. Gazdasági életünk emez alapvető problémái, amelyektől a társadalom általános haladása függ, a Szocialista Egységfront és összes tagszervezetei tevékenységének központjában kell hogy álljanak...”

Jelentős feladatok hárulnak az Egységfrontra a szocializmust építő dolgozók tudatának alakításában. E téren különösen hangsúlyozandó, hogy a végső cél az ember sokoldalú fejlettsége, a gazdag személyiség kialakulása. Ezt szolgálja forradalmi szellemben, az elavult, anakronisztikus nézetek fölszámolása, a korszerű, szocialista gondolkodásmód és viselkedés ápolása érdekében a sajtó éppen úgy, mint a kommunista etika elveinek érvényesítése. Külön megemlítenéd az emberközpontúság s a helyes tudati ráhatás tekintetében, hogy pártunk föitkára ismételtlen emlékeztetett a nevelés — eddig nem eléggé fölkarolt — vetületére: „Az általános nevelőmunka egyik fontos célkitűzése a család erősítése, a gyermeknevelés, az ország népességének évről évre történő megfelelő gyarapodása kell hogy legyen. Meg kell érteni, hogy a születési arányszám problémája népünk erejének és életképességének problémája, országos fontosságú létkérdés, közvetlenül tőle függ nemzetünk jövője...”

„Abból a realitásból indultunk s indulunk ki, hogy Romániában a román nép mellett az évszázadok során letelepedtek más nemzetiségek is, főleg magyarok és németek, és hogy a dolgozók nemzetiségre való tekintet nélkül együtt teremtettk meg mindazt, ami ezeken a tájakon megvalósult. [...] Vallottuk és valljuk, hogy az összes állampolgárok jogegyenlőségének maradéktalan érvényesüléséhez megfelelőképp fejleszteni kell a termelőerőket az ország egész területén; erre épül az igazi egyenlőség, ezen az alapon vesznek részt ténylegesen, nemzetiségi különbség nélkül az összes dolgozók az ország egész gazdasági és társadalmi életében.“ Ismeretes, hogy a magyar dolgozók milyen nagy arányban vesznek ki részüket az építkezésből, akárcsak a nehéz körülmények között végzett bányamunkából, a vasöntésből, a mezőgazdasági munkából vagy az értelmiségi tevékenységből. Az Egységfront mint keret, mint szervezet lehetőséget nyújt — a marxizmus szellemében és a végzett termelőmunka s más tevékenység alapján — arra is, hogy a nemzeti dolgozók részt vegyenek a közös kérdések megvitatásában, szempontjaik fölvetésében, véleményük és óhajaik szóvátételében.

Lényegesen különbözik a régi időktől a nemzeti erők összefogására irányuló törekvés légköre abban is, hogy ma egészen más a nemzetközi helyzet. Szerke a világon, de különösen Európában, enyhülés tapasztalható, s büszkén állíthatjuk, hogy hazánk — mint rendkívül élénk külpolitikai tevékenységet folytató állam — értékes módon hozzájárult a kedvező nemzetközi atmoszféra létrehozásához. Számunkra azonban mint szocialista állam számára a legfontosabb a velünk egy úton haladó államok közösségének erősítése.

„A legkövetkezetesebb módon föllépünk az összes szocialista országokkal való együttműködés és szolidaritás fejlesztéséért, a szocialista országok közötti kapcsolatokban még fennálló nehézségek leküzdéséért, a szocialista országok egységének és összeforrottságának megszilárdításáért, mert úgy véljük, hogy ez alapvető tényezője annak, hogy növekedjék a szocializmus ereje és világbefolyása, és sikeresen előrehaladjon a világ békéjét és az enyhülést szem előtt tartó új irányzat“ — mondotta Nicolae Ceaușescu elvtárs. Ehhez hozzátehetjük, hogy a Szocialista Egységfront megfelelő szervezet abból a célból is, hogy népünk egységes tömörülését a párt körül határozottan kifejezze, s országunk külpolitikáját támogassa. Ilyen szándékkal erősíteni fogjuk az Egységfront és a különböző országok hasonló jellegű szerveinek kapcsolatait, s ezúton is igyekszünk majd elmélyíteni a népek közötti barátságot.

Az elnöki expozé első fejezetének ez a címe: „A haladó nemzeti erők összefogása — a román nép történelmi jelentőségű összes győzelmeinek döntő tényezője.“ Ha ez így volt a történelem során, mostoha körülmények között, akkor most és a jövőben — sokkal kedvezőbb helyzetben — minden bizonnyal még inkább így lesz. Ezért is nőtt oly nagy jelentőségűvé a nemzeti erők pártvezette összefogásának kongresszusa.

KORUNK

Pongrácz Antónia: Variációk